

Barn, ungdomar och samhällsnyttig historia

Årets sista häfte är inget temanummer. Ändå har texterna så många beröringspunkter att man skulle kunna tro att de var planerade utifrån en sammanhängande logik. Från ett fokus på barn och ungdomar kommer vi via historieundervisning till ett bredare perspektiv på historikers roll i samhället.

I häftets första uppsats jämför Johanna Sköld och Ingrid Söderlind fyra svenska hjälpkommittéers arbete för krigsdrabbade barn under 1930- och 1940-talen. Författarna visar bland annat att hjälpen till barn kunde vara handelspolitiskt, inrikespolitiskt och utrikespolitiskt motiverad, trots det neutrala skenet kring hjälp till just barn. Nästa uppsats tar oss från barn till ett fokus på ungdomar. David Larsson Heidenblad och Charlotte Nilsson visar hur en aktiekultur för och av unga skapades och förändrades under 1980- och 1990-talen. Från det omgivande samhällets fokus på barn och unga är steget inte långt till hur undervisning används för att fostra unga medborgare. Jimmy Engren bjuder på en utblick till Nya Zeeland och försöken att använda historieundervisning som ett led i att uppnå försoning i ett samhälle som kännetecknas av historiska konflikter mellan olika folkgrupper.

Under avdelningen Idé och debatt återkommer temat historieundervisning, denna gång med frågan vad vi historiker egentligen vill med historieläraryrket. Henric Bagerius, Eric Hallberg, Ulrika Lagerlöf Nilsson, Pia Lundqvist och Kenneth Nyberg visar att denna utbildning kan se väldigt olika ut vid olika lärosäten och uppmanar till mer reflektion kring detta, inte minst med tanke på att det genomslag vår forskning får i det omgivande samhället till stor del hänger ihop med vår utbildning av historielärare. Att det är viktigt att historisk forskning får

genomslag i samhället betonas därnäst av Marie Demker, som i egenskap av dekan talade till de 500 historiker som deltog i Nordiska historikermötet i Göteborg i augusti 2022. När alternativa fakta och personliga sanningar står högt i kurs vilar ansvaret att söka sanning på vetenskaplig grund på allas våra axlar.

Även Erik Thosteman är inne på att samtiden ställer krav på historiker, krav som vi inte kan eller bör förhålla oss passiva till. I en debattartikel, som återknyter både till Nordiska historikermötets avslutande rundabordssamtal "The Politics of History in the Nordic countries" och till redaktörens kommentar i *Historisk tidskrift* 142:2 (2022) om likställandet av historia och krig, beskriver Thosteman själva historien som ett slagfält för konstruktioner av nationella identiteter och nationalstater. På detta slagfält har historiker en viktig och oundvikligen politisk roll att spela, menar han. För den som vid det här laget känner sig manad att sprida sin vetenskapligt baserade kunskap om det förflutna ger avslutningsvis Johan Jönsson tips för historiker som vill skriva på *Wikipedia*.

Till detta kommer två avhandlingsrecensioner och en rad kortrecensioner, följda av ett *in memoriam* för Johan Söderberg, en rapport från Nordiska historikermötet och en översikt av litteratur inkommen till redaktionen. Jag önskar alla god läsning och ett gott slut på 2022!

Uppsala universitet

SUSANNA ERLANDSSON